ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-12

TALIM JARAYONIDA PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR

Xolova Mohigul Shavkatovna
Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi Xolovamohigul@gmail.com
Musayeva Dildora Zokirjonovna
Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: **Mazkur maqolada ta'lim jarayonida pedagogik innovatsiyalarning mohiyati, turlari va ularni amaliyotga joriy etish masalalari yoritilgan. Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida tahlil qilinadi. Tadqiqotda interfaol metodlar, raqamli ta'lim vositalari, masofaviy va aralash ta'lim shakllarining pedagogik imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, pedagogik innovatsiyalarning o'qituvchi kasbiy mahoratini rivojlantirish, ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va kompetensiyalarini shakllantirishdagi ahamiyati asoslab beriladi. Maqola xulosalarida pedagogik innovatsiyalarni ta'lim jarayoniga samarali tatbiq etish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan.**

Kalit so'zlar: **ta'lim jarayoni, pedagogik innovatsiyalar, innovatsion texnologiyalar, interfaol metodlar, raqamli ta'lim, masofaviy ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik mahorat, ta'lim sifati.**

Bugungi globallashuv va axborotlashgan jamiyat sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Ta'lim jarayonini zamon talablari asosida tashkil etish, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik innovatsiyalarning keng joriy etilishini taqozo etadi. Shu bois pedagogik innovatsiya zamonaviy ta'lim taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi.Pedagogik innovatsiya tushunchasiPedagogik innovatsiya — bu ta'lim-tarbiya jarayoniga yangi g'oya, metod, texnologiya va tashkiliy shakllarni joriy etish orqali uning samaradorligini oshirishga qaratilgan faoliyatdir.

Innovatsiya pedagogning ijodiy yondashuvi, yangilikka intilishi va kasbiy mahorati bilan chambarchas bog'liq.

Pedagogik innovatsiyaning turlari

Pedagogik innovatsiyalarni quyidagi turlarga ajratish mumkin:

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-12

Metodik innovatsiyalar — interfaol va muammoli ta’lim metodlari, loyiha asosida o‘qitish, klaster va debat texnologiyalari;

Texnologik innovatsiyalar — axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, masofaviy ta’lim, raqamli platformalardan foydalanish;

Mazmuniy innovatsiyalar — o‘quv dasturlari va fan mazmunini yangilash;

Tashkiliy innovatsiyalar — ta’lim muassasasini boshqarishning yangi usullari.Pedagogik innovatsiyaning ahamiyati

Pedagogik innovatsiyalar ta’lim jarayonini shaxsga yo‘naltirilgan holda tashkil etishga xizmat qiladi. Ular o‘quvchilarning bilishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi hamda o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini yuksaltirishga yordam beradi.

Pedagogik innovatsiya — bu ta’lim tizimida yuzaga kelayotgan ijtimoiy ehtiyojlar va ilmiy yondashuvlar asosida yaratilgan, tizimli va maqsadli yangiliklar majmui bo‘lib, u pedagogik jarayonning mazmuni, shakli, metodlari va boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirishga qaratiladi.

Pedagogik innovatsiyaning obyekt va subyekti

Obyekti: ta’lim-tarbiya jarayoni;

Subyekti: pedagog, ta’lim muassasasi, ilmiy-pedagogik jamoa.

Innovatsion jarayon bosqichlari

1. Muammoni aniqlash va tahlil qilish;
2. Innovatsion g‘oyani ishlab chiqish;
3. Tajriba-sinovdan o‘tkazish;
4. Natijalarni tahlil qilish va joriy etish.

Ilmiy-pedagogik ahamiyati Pedagogik innovatsiyalar: ta’lim sifatini boshqarish mexanizmlarini takomillashtiradi; kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshiradi; xalqaro baholash dasturlariga moslashuvni ta’minlaydi, pedagogik innovatsiyalar ta’lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli tashkil etishga xizmat qiladi. Zamonaviy innovatsion metod va texnologiyalarni qo‘llash orqali talabalarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va faollik rivojlanadi. Shuningdek, pedagogik innovatsiyalar ta’lim sifatini oshirishga va bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashga yordam beradi.

Ta’lim jarayoni — shaxsga bilim, ko‘nikma va malakalarni berish, uning aqliy, ma’naviy va kasbiy rivojlanishini ta’minlashga qaratilgan uzluksiz va tizimli pedagogik faoliyatdir. Ta’lim jarayoni o‘qituvchi va o‘quvchi (talaba)ning maqsadli hamkorligi asosida amalga oshadi hamda ma’lum qonuniyatlar va tamoyillarga

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-12

tayangan holda tashkil etiladi. Pedagogika fanida ta’lim jarayoni quyidagi asosiy tarkibiy qismlardan iborat:

- **maqsad** (jamiyat va shaxs ehtiyojlariga mos holda belgilanadi);
- **mazmun** (fan asoslari, kompetensiyalar, qadriyatlar);
- **metod va vositalar** (an’anaviy va innovatsion usullar);
- **shakllar** (dars, seminar, amaliy mashg‘ulot, masofaviy ta’lim);
- **natija** (bilim, malaka, kompetensiya va shaxsiy sifatlar).

Ta’lim jarayonida faqat bilim berish emas, balki mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv, muammoni hal etish va ijtimoiy faollikni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta’lim jarayonining bugungi kundagi ahamiyati

Bugungi globallashuv va raqamli taraqqiyot sharoitida ta’lim jarayonining ahamiyati yanada ortmoqda. Zamonaviy jamiyat bilimli, kreativ va raqobatbardosh kadrlarni talab etadi. Shu sababli ta’lim jarayoni doimiy yangilanish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilmoqda. Bugungi kunda ta’lim jarayoni:

- shaxsning intellektual salohiyatini rivojlantiradi;
- kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlaydi;
- ma’naviy-axloqiy tarbiyani ta’minlaydi;
- ijtimoiy moslashuv va fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi;
- hayot davomida o‘qish (lifelong learning) tamoyilini amalga oshiradi.

Masofaviy ta’lim, raqamli platformalar, interfaol metodlar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirib, o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Bu esa ta’limning ochiqligi, uzluksizligi va moslashuvchanligini ta’minlaydi.

Xulosa

Ta’lim jarayoni — jamiyat taraqqiyoti va shaxs kamolotining asosiy omilidir. Bugungi kunda u nafaqat bilim berish, balki barkamol, mas’uliyatli va raqobatbardosh insonni tarbiyalashga xizmat qilmoqda. Zamonaviy ta’lim jarayonini samarali tashkil etish orqali mamlakatning ilmiy, iqtisodiy va ma’naviy rivojlanishiga mustahkam zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotla

1. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2018.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-12

2. Yo‘ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2013

3. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2019.

4. Klarin M.V. Innovatsii v obuchenii: pedagogicheskaya texnologiya. – Moskva: Pedagogika, 2016.

5. Bespalko V.P. Sostavlyayushchiye pedagogicheskoy texnologii. – Moskva: Pedagogika, 2015.

6. Skinner B.F. The Technology of Teaching. – New York: Appleton-Century-Crofts, 1968.

7. Vygotskiy L.S. Ta’lim va rivojlanish muammolari. – Toshkent: Fan, 2014.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari. Ta’lim va tarbiya sohasini rivojlantirishga oid nutq va qarorlar. – Toshkent, 2017–2023 yillar.

9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Ta’lim sohasiga oid me’yoriy-huquqiy hujjatlar. – Toshkent, 2020.